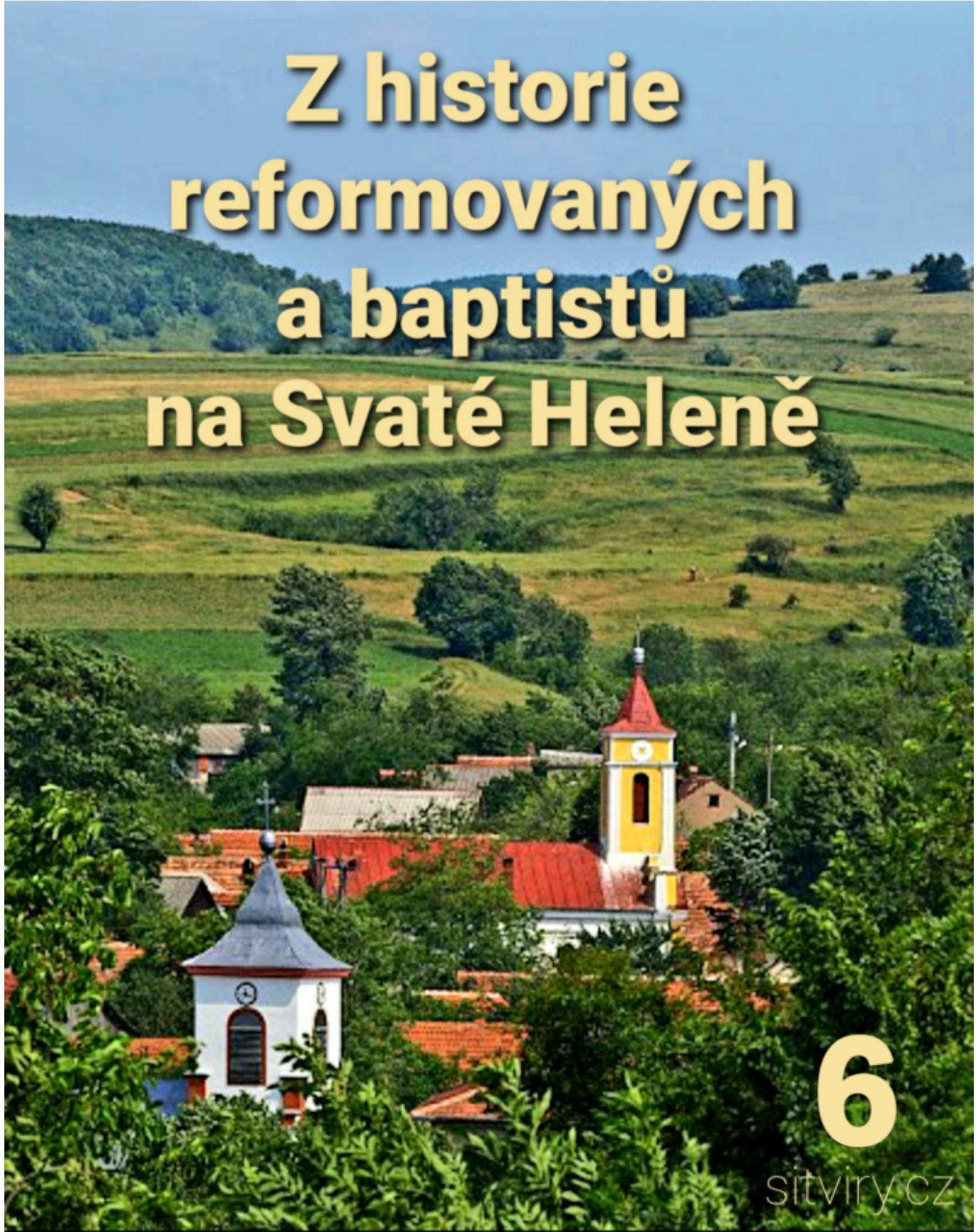

Z historie reformovaných a baptistů na Svaté Heleně 6.

**Z historie
reformovaných
a baptistů
na Svaté Heleně**

6

sitviry.cz

Z historie reformovaných a baptistů na Svaté Heleně 6.

O nutnosti vyslání misijního kazatele

Čtěme-li jednotlivé reporty farářů ČCE, vidíme vkrádající se obavy z budoucnosti reformovaného sboru, způsobené obavou z postupující marginalizace sboru odchodem k jiným denominacím. Ty jsou schopny svou věroučnou nabídkou konkurovat sboru bez vlastního kazatele a duchovně strádajícím nabízet alternativní náboženský prožitek.

Misijní faráři hodnotící postupný rozklad reformovaného sboru jako „*velmi vážný*“ svým pohledem zvenčí nabídl synodní radě řešení – pokud ČCE chtěla, aby v zahraničí fungoval(y) sbor(y) hlásící se k odkazu české reformační tradice, musí se na dálku pokusit nastoupený trend, vedoucí k postupnému zániku sboru, oddálit. Takováto záchranná akce misijně osvětovou činností v rámci krajanské péče probíhala na Svaté Heleně od 30. let, přičemž kořeny aktivity lze spatřit v prvních informativních návštěvách farářů ČCE, kteří se během krátkých pobytů pokoušeli pochopit, jakou formou by pomoc církve sborům měla být vedena. Receptem na postupující marginalizaci reformovaného sboru mělo být vyslání osoby faráře, který by zároveň plnil roli konfesního učitele. „...jsouli [pak] srdce tamních bratří uchvácena mocí evangelia, bude i obětavost jejich vzorná. A podobně doufám i o Pleternici, V. Središti, Mare Peregulu i Svaté Heleně, že oběti přinesou, a naším úkolem by pak bylo jen doplnit, nač sily oněch bratří by nestačily. I z Bulharska a to nejen z Vojvodova slyšíme hlas: Příjdouce, pomozte nám. Můžeme před těmito hlasů uši a srdce skrýt?“³⁹ Konkrétní úkoly na Svaté Heleně ve vztahu ke svobodné reformované církvi naznačil pak Polák takto: „Úkolem pak kazatelovým bude i v těchto rodinách obezřetnou prací a osobním stykem získat důvěru a znenáhla to nešťastné hnutí na Heleně, s nímž ani Českobratrská Jednota v ČSR nesouhlasí, likvidovati.“

Polákův pohled je tak odlišný od Prudkého. Skupinu žen, semknutou kolem osoby Kýšky, jež přijala reformovaný sbor jako pouhou institucionální záštitu, je nutno se sborem plně institucionálně (placením saláru – církevního poplatku) i věroučně (akceptací křtu dětí) svázat požadavkem přijetí takovýchto formálních náboženských praktik. Jen za těchto okolností jim totiž byla umožněna návštěva reformovaného kostela, chápaného reformovanými jako posvátný chrám, jehož útropy byly před jinověrci chráněny.

Jak obstát před baptisty

Mnohem nebezpečnější však byl podle delegace farářů (stejně jako pro Prudkého) baptismus, jelikož „je serióznější – jedná se o bývalé svobodné reformované – Skřívánka, Boháčka, bývalého katolíka Mocka – nejpokrovovější zemědělce – Skřívánek je náměstek starosty, mravně stojí výše než většina Helenských, o jejich národním uvědomení svědčí fakt, že si chtějí přivolat českého kazatele, který by na jejich náklady vystudoval v ČSR, dobrý vztah k reformátům – dokonce delegaci zvali na přednášku přímo k nim do shromáždění. Baptistská misie v Rumunsku je velmi čilá v okolních vesnicích, Helenští s nimi udržují čilé kontakty i misijní hnutí je hodnoceno kladně, ale nebylo by radno toto životné hnutí podceňovat, a nebo se stavěti proti. Jest ovšem nutno počítati, že část bývalých svobodných se k baptistům připojí. Bylo by dobré, aby byl sem poslán [...] pracovník věroučně vyspělý, ale též nekompromisní a zároveň rozumný a neodmítající spolupráci. Jen tak se dá zamezit šíření baptismu mezi našimi lidmi. Ostatně otcem baptismu na Heleně je Kyška a svobodná církev, on to byl, kdo žádal vyslat na Helenu kazatele, který by křtil apoštolským způsobem.“⁴⁰

Lze jen dodat, že usiloval také o to, aby se stal po oficiálním zániku svobodného shromáždění na Heleně kazatelem baptistů – pouze nenávist k jeho osobě to znemožnila.

K rozporuplné postavě biblisty Kýšky, otázce křtu a co způsobila

Kýška se záhy potom, co se jako horlivý biblista seznámil s baptistickou věroukou – v lidovém prostředí uchopitelnou v požadavku křtu dospělých jako apoštolského křtu nutného k soteriologickému zajištění – vnitřně touto otázkou ve své náboženské hloubavosti zabýval a stala se mu věroučným lákadlem, jež se rozhodl přijmout. O důvodech lze pouze polemizovat, jisto je jen to, že věroučné zásady svobodné reformované církve v otázce možnosti křtu dětí nebo dospělých nebyly striktně dané, tudíž mnohdy vedly k individuálním interpretacím každého jednotlivce. Přesto se opět stal „oficiálním“ duchovním vůdcem, když jej po baptistickém odmítnutí přijal opuštěný sbor evangelíků. Z cesty Františka Nováka⁴¹ se však dozvídáme, že Kýškovo postavení nebylo dobré a u sboru nebude sloužit dlouho. „Má těžké postavení. Jednak nemá důvěru těch, kterým stál kdysi jako kazatel svobodných reformovaných po 30 let v boji, teď jej zas nemají rádi za to, že se dal ke státní [reformované] církvi.“

Kýška tak na první pohled proplová mezi jednotlivými denominacemi, jako by žádné distinkční *boundary markery* neexistovaly. Ve skutečnosti se stávaly ústředním atributem vyjednávání každé individuální identity, jelikož věřící byl všudypřítomným zdůrazňováním formálních aspektů víry v každodenní komunikaci nucen si svou přináležitost k jedné ze skupin vybrat. Jednotlivé věroučné nuance tak hrály ústřední roli v osobní identifikaci věřících, napomáhající orientaci v lokálním mikrosvětě vesnice, kdy otázka národní identifikace byla odsunuta zcela stranou, jelikož nebyla postavena do pozice distinkčního znaku všednodenního prověřování.

Soudnou do Kýškova vnitřního rozpoložení duše podává Novák: „Br. Kyška také nemůže nikdy zapřít svoji minulost, a proto také není rozhodný tam, kde by bylo rozhodnosti třeba. Zvláště v otázce křtu. To on sám kolísá. Jinak však koná svoji práci s láskou a porozuměním po stránce duchovního snažení.“ Jak se z výše uvedené korespondence ukazuje, nakonec se přihlásil ke křtu dospělých jako k následování hodné varietě tohoto fragmentárního věroučného dilematu, jenž se stal základním distinkčním atributem skupinové identifikace, a zároveň tedy prostředkem vyjednávání v rámci denominačního konfliktu.

Michal Pavlásek

Poznámky:

³⁹ Zpráva F. Poláka z roku 1931.

⁴⁰ Ve svém svědeckví nazývá právě baptistický křest dospělých křtem biblickým (Míčan 1931, 108).

⁴¹ Zpráva z roku 1930 obsahuje statistické počty o návštěvách jeho aktivit – během misijní návštěvy vykonal čtyři bohoslužby (za souhrnné účasti 440 osob), jednou vedl nedělní školu (110 dětí), na jeho přednášku přišlo 120 osob, na biblickou hodinu 45, setkání staršovstva se zúčastnilo 7 osob a Večeři Páně přijalo 25 osob.